

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seadus

§ 1. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmine

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 59 lõige 5² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5²) Riigisaladust ja salastatud välisteavet töödeldakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ning selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud korras. Menetlusosalise või tema esindaja taotlusel esitatakse talle riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse ning riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korra kohaselt tutvumiseks asjas tõendina kasutatav riigisaladust või salastatud välisteavet sisaldav teabekandja. Sellise teabekandja tutvustamise kohta tehakse märke kohtuasja andmete juurde kohtute infosüsteemi. Riigisaladust ja salastatud välisteavet hoitakse asja menetlevas kohtus, kui kohus ei määra teisiti.“;

2) paragrahvi 150 lõike 1 punkti 4 täiendatakse pärast sõna „juhul“ lauseosaga järgmises sõnastuses:

„, välja arvatud siis, kui avalduse esemeks on tarbijakrediidilepingust tulenev nõue“;

3) paragrahvi 150 lõike 4 esimesest lausest jäetakse välja sõna „üksnes“;

4) paragrahvi 150 lõiget 4 täiendatakse neljanda lausega järgmises sõnastuses:

„Kohus võib riigilõivu tagastada riigilõivu tasunud menetlusosalisele ka omal algatusel.“;

5) paragrahvi 178 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Menetluskulude kindlaksmääramise peale võib edasi kaevata menetluskulude hüvitamiseks õigustatud või menetluskulusid kandma kohustatud menetlusosaline, kui vaidlustatav menetluskulude summa ületab 500 eurot.“;

6) paragrahvi 187 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

7) paragrahvi 191 lõike 1 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Maakohtu või ringkonnakohtu menetlusabi andmise või sellest keeldumise määruse peale ja kummagi määruse muutmise või tühistamise määruse peale võib menetlusabi taotleja või saaja esitada määruskaebuse.“;

8) paragrahvi 384 lõike 1 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohus lahendab hagi tagamise avalduse põhjendatud määrusega hiljemalt avalduse esitamise päevale järgneval kolmandal tööpäeval.“;

9) paragrahv 404 tunnistatakse kehtetuks;

10) paragrahvi 405 lõikes 1 asendatakse arv „3500“ arvuga „5000“ ja arv „7000“ arvuga „10 000“;

11) paragrahvi 415 lõike 2 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kui tagaseljaotsus toimetatakse kätte avalikult, võib kaja esitada 30 päeva jooksul alates päevast, kui kostja sai tagaseljaotsusest teada.“;

12) paragrahvi 481 täiendatakse lõigetega 2⁴ ja 2⁵ järgmises sõnastuses:

„(2⁴) Tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude puhul võib võlausaldaja maksekäsu kiirmenetluses nõuda üksnes tarbijale antud krediidi põhisumma tagastamist koos intressiga võlaõigusseaduse § 94 lõikes 1 sätestatud suuruses või viivist sama seaduse § 113 lõike 1 teises lauses sätestatud suuruses, kui need ei ole suuremad varem kokkulepitud intressi- või viivisemäärast.“

(2⁵) Tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude menetlemisel maksekäsu kiirmenetluses arvestatakse kõik selles võlasuhtes tarbija tehtud maksed esimeses järjekorras põhivõla, teises järjekorras intressi ja kolmandas järjekorras viivise katteks käesoleva paragrahvi lõikes 2⁴ sätestatud ulatuses.“;

13) paragrahvi 482 täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui maksekäsu kiirmenetluse avaldus on esitatud tarbijakrediidilepingust tulenevas nõudes, märgitakse seda avalduses. Tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude puhul tuuakse välja detailne ülevaade krediidi kasutusse võtmisest ja lepingujärgsetest maksetest ning võrdlev arvutus kõigi tarbija maksete kohta põhivõla, intressi ja viivise katteks. Avaldusele lisatakse nõude aluseks olev leping, sealhulgas maksegraafik, ning tarbijale võlaõigusseaduse § 403¹ kohaselt esitatud Euroopa tarbijakrediidi standardinfo teabeleht või sama seaduse § 403³ kohaselt esitatud Euroopa standardinfo teabeleht. Avalduses tuuakse välja krediidi kulukuse määr, samuti selle arvutamise aluseks olnud tagasimaksete summad ja tähtajad, kui tegemist on võlaõigusseaduse § 406¹ lõikes 4 sätestatud lepinguga.“

(1²) Kohus võib teha avaldajale ettepaneku esitada täiendavaid tõendeid.“;

14) paragrahvi 483 lõiget 1 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Kohus lahendab tarbijakrediidilepingu alusel esitatud maksekäsu kiirmenetluse avalduse selle saamisest alates kahekümne tööpäeva jooksul.“;

15) paragrahvi 484¹ täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud ei kohaldata tarbijakrediidilepingust tulenevatele nõuetele. Kui sellise nõude või nõude osa puhul on maksekäsu tegemise eeldused täidetud vaid osaliselt, jätab kohus avalduse rahuldamata.“;

16) paragrahvi 497² lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „juriidilisest isikust pädeva üksuse“ tekstiosaga „või käesoleva seadustiku § 497⁴ lõike 2 alusel menetlusse lubatud juriidilisest isikust pädeva üksuse“;

17) paragrahvi 510 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kui menetlust ei algatatud Siseministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutuse avalduse alusel, teatab kohus valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutusele menetluse algatamisest ning küsib riigile teadaolevaid andmeid teadmata kadunud isiku kohta ja seisukohta isiku surnuks tunnistamise võimalikkuse kohta. Kohus võib koguda teadmata kadunud isiku kohta andmeid ka omal algatusel, sõltumata sellest, kes esitas surnuks tunnistamise avalduse.“;

18) paragrahvi 511 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohus toimetab avalduse rahuldamata jätmise määruse avaldajale kätte. Kohus saadab isiku surnuks tunnistamise määruse avaldajale ning selle jõustumisest alates kümne päeva jooksul perekonnaseisuasutusele isiku surmaandmete kandmiseks rahvastikuregistrisse.“;

19) paragrahvi 607 lõikest 1 jäetakse välja tekstiosa „, § 404 lõikes 1“;

20) paragrahvi 666 lõiget 3 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Käesoleva seadustiku § 475 lõike 1 punktides 2–4, 9, 10¹, 11, 12¹, 15², 15³ ja 16 nimetatud hagita menetluses tehtud menetlust lõpetava määruse peale esitatud määruskaebuse vaatab ringkonnakohtus läbi ja lahendab üks ringkonnakohtu kohtunik.“.

§ 2. Pankrotiseaduse muutmine

Pankrotiseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 10 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kui nõude kohta on jõustunud kohtulahend või vahekohtu otsus, ei pea võlausaldaja nõude kohta muid tõendeid esitama, välja arvatud juhul, kui tegemist on tarbijakrediidilepingust tuleneva nõudega, mille kohta on tehtud maksekäsk või tagaseljaotsus.“;

2) paragrahvi 94 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui nõue põhineb tarbijakrediidilepingust tuleneval nõudel, mille kohta on tehtud maksekäsk, tagaseljaotsus või sõlmitud täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punktis 18 nimetatud notariaalne kokkulepe, tuleb lisaks kohtulahendile ja notariaalsele kokkuleppele esitada haldurile vähemalt järgmised dokumendid:

- 1) tarbijakrediidilepingu koopia;
- 2) andmed krediidi väljastamise ja tagasimaksmise kohta;
- 3) krediidi kulukuse määra arvestus;
- 4) dokumendid, mis tõendavad vastutustundliku laenamise põhimõtte järgimist;
- 5) muud asjakohased dokumendid.“

3) paragrahvi 100³ lõike 4 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) nõue, mis on rahuldatud jõustunud kohtulahendiga või täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 6 või 6¹ kohaselt täitedokumentiks oleva vahekohtu lahendiga, välja arvatud tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude alusel tehtud maksekäsk ning tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude alusel tehtud tagaseljaotsus;“;

4) paragrahvi 193 täiendatakse lõikega 8 järgmises sõnastuses:

„(8) Käesoleva seaduse § 100³ lõike 4 punkt 1 kohaldub pankrotimenetlustes, mis on algatatud enne 2026. aasta 1. jaanuari, nende nõuete suhtes, mille kohta ei ole pankrotiseaduse § 100³ alusel võlausaldajate nimekirja kohtumäärusega kinnitatud.“.

§ 3. Riigi õigusabi seaduse muutmine

Riigi õigusabi seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 15 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Riigi õigusabi andmise määruks määratakse kindlaks käesoleva seaduse § 8 kohane riigi õigusabi andmise viis ja §-s 16 sätestatud riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustus. Määrus saadetakse Eesti Advokatuurile (edaspidi *advokatuur*) riigi õigusabi infosüsteemi e-toimiku menetlemise infosüsteemi (edaspidi *e-toimiku süsteem*) kaudu. Määrus loetakse kättetoimetatuks, kui advokatuur kinnitab riigi õigusabi infosüsteemis selle vastuvõtmist.“;

2) paragrahvi 15 lõikes 5¹ asendatakse tekstiosa „e-toimiku menetlemise infosüsteemi (edaspidi *e-toimiku süsteem*)“ tekstiosaga „e-toimiku süsteemi“;

3) paragrahvi 32 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks.

§ 4. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmine

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) seadust täiendatakse §-dega 9³ ja 9⁴ järgmises sõnastuses:

„§ 9³. Määruskaebust läbivaatav kohtukoosseis

Enne 2026. aasta 1. jaanuari esitatud määruskaebuse hagita menetluses tehtud menetlust lõpetava määruse peale vaatab läbi kuni 2025. aasta 31. detsembrini kehtinud tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 666 lõikes 3 sätestatud kohtukoosseis.

§ 9⁴. Kaja esitamine tagaseljaotsuse peale

Enne 2026. aasta 1. jaanuari tehtud tagaseljaotsuse peale, mis toimetati kätte avalikult, võib esitada kaja 2025. aasta 31. detsembrini kehtinud tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 415 lõike 2 teises lauses sätestatu kohaselt.”;

2) seadust täiendatakse paragrahviga 11⁸ järgmises sõnastuses:

„§ 11⁸. Sundtäitmise lubamatuks tunnistamise hagi esitamine tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude kohta tehtud kohtulahendi sundtäitmise puhul

(1) Võlgnik võib esitada sissenõudja vastu täitemenetluse seadustiku §-s 221 sätestatud hagi tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude alusel tehtud maksekäsu sundtäitmise lubamatuks tunnistamiseks üksnes sellises ulatuses, mis ületab tarbijakrediidilepingust tuleneva põhinõude, seadusjärgse viivise ja intressi ning seadusega lubatud maksekäsu kiirmenetluse menetluskulud.

(2) Võlgnik võib esitada sissenõudja vastu täitemenetluse seadustiku §-s 221 sätestatud hagi tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude alusel tehtud tagaseljaotsuse sundtäitmise lubamatuks tunnistamiseks üksnes juhul, kui kohus ei kontrollinud tagaseljaotsust tehes tarbijakrediidilepingu vastavust seaduse nõuetele, sealhulgas vastutustundliku laenamise põhimõtte järgimist.“.

§ 5. Täitemenetluse seadustiku muutmine

Täitemenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 24 lõiget 3 täiendatakse punktiga 6¹ järgmises sõnastuses:

„6¹) viide võlgniku õigusele esitada tarbijakrediidilepingust tulenevas nõudes sundtäitmisele esitatud maksekäsu või tagaseljaotsuse suhtes sissenõudja vastu esitatavas hagis sundtäitmise lubamatuks tunnistamiseks ka neid vastuväiteid, mille alused tekkisid enne täitedokumendi jõustumist või kehtivuse algust;“;

2) paragrahvi 56 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Tarbijakrediidilepingu alusel tekkinud nõude puhul loetakse tulemi jaotamisel võlgniku võlast esmajärjekorras kustutatuks tema kanda olevad kulutused ja võla sissenõudmiseks tehtud kulud, seejärel põhivõlg, siis intress ja lõpuks muud kohustused.“;

3) paragrahvi 221 lõiked 1¹ ja 2 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(1¹) Muu kui kohtulahendi sundtäitmise puhul, iseäranis käesoleva seadustiku § 2 lõike 1 punktides 18–19¹ nimetatud täitedokumentide puhul, samuti tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude kohta tehtud maksekäsu puhul ja tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude kohta tehtud tagaseljaotsuse puhul, saab võlgnik sundtäitmise lubamatuks tunnistamise hagi esitada ka kõik vastuväited täitedokumendist tuleneva nõude olemasolule ja kehtivusele.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud vastuväited on kohtulahendi puhul, välja arvatud tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude kohta tehtud maksekäsu puhul ja tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude kohta tehtud tagaseljaotsuse puhul, lubatud üksnes siis, kui alus, millel need põhinevad, on tekkinud pärast kohtulahendi jõustumist.“.

§ 6. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2026. aasta 1. jaanuaril.